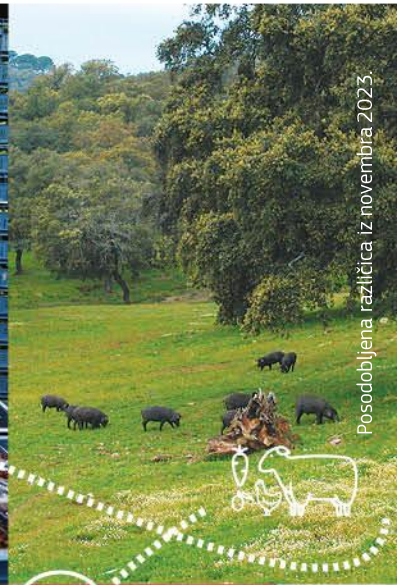

Evropska komisija

Posodobljena različica iz novembra 2023.

Na kratko:

SLOVENSKI STRATEŠKI NAČRT SKP

Kmetijstvo in
razvoj podežel-
ja

Strateški načrti SKP podpirajo prehod na pametni, trajnostni, konkurenčni, odporni in diverzificirani kmetijski sektor, obenem pa zagotavljajo dolgoročno prehransko varnost. Prispevajo tudi k podnebnim ukrepom, varstvu naravnih virov in ohranjanju oz. izboljšanju biotske raznovrstnosti ter izboljšujejo socialno-ekonomsko sestavo podeželskih območij.

Načrti SKP podpirajo najrazličnejše intervencije, ki obravnavajo posebne potrebe držav članic in njihovih ozemelj. Zasnovani so v skladu z novim pristopom, usmerjenim v rezultate in uspešnost, njihov cilj pa je doseči oprijemljive rezultate v zvezi s cilji na ravni EU, hkrati pa prispevati k evropskemu zelenemu dogovoru.

V vsakem načrtu SKP je prvič opredeljena strategija, ki zajema vse glavne instrumente, ki jih financira SKP: neposredna plačila, podpora za razvoj podeželja in intervencije, značilne za nekatere tržne sektorje.

Potrebe podeželskih območij bodo obravnavali tudi drugi instrumenti EU, kot so mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF) ter evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI).

Posledice ruske agresije proti Ukrajini in ekstremnih vremenskih razmer, ki jih povzročajo podnebne spremembe, kažejo na neločljivo povezavo med prehransko varnostjo in potrebo po prehodu na trajnostne in odporne prehranske sisteme. Strateški načrti SKP pri tem ponujajo priložnosti, na primer za zmanjšanje odvisnosti od sintetičnih gnojil in povečanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov, ne da bi bila ogrožena proizvodnja hrane, ter preoblikovanje proizvodne zmogljivosti sektorja v skladu z bolj trajnostnimi proizvodnimi metodami.

Slovenija je svoj prvi predlog strateškega načrta SKP predložila 23. decembra 2021 po posvetovanju z deležniki. 29. septembra 2022 je predložila revidirani predlog, v katerem je obravnavala pripombe Komisije o prvem osnutku. Komisija je navedeni predlog sprejela 28. oktobra 2022. Slovenija je zahtevala prvo spremembo svojega načrta, ki jo je Komisija odobrila 20. julija 2023. Komisija je naknadno zahtevo Slovenije za spremembo odobrila 29. septembra 2023. V tem dokumentu so predstavljene nekatere glavne značilnosti slovenskega strateškega načrta SKP.

1. ALI STE VEDELI?

V Sloveniji je 36 % zemljišč kmetijskih, 61 % zemljišč pa je pokritih z gozdovi. Za kmetijski sektor so **značilne male družinske kmetije, pri čemer ima 60 % kmetijskih gospodarstev manj kot 5 hektarjev zemljišč**. Velik delež kmetij je samooskrbnih gospodarstev, ki se za preživetje zanašajo na nezemeljske vire dohodkov. Najpomembnejši sektorji v smislu proizvodne vrednosti so krmne rastline, mleko, vino in govedo.

- ➔ Podeželska območja pokrivajo 73 % Slovenije, 27 % zemljišč pa spada v kategorijo vmesnih regij.
- ➔ Na **podeželskih območjih** živi **58 % celotnega prebivalstva**, kar je približno 1,2 milijona ljudi.
- ➔ V **Sloveniji** je okoli **70 000 kmetij**, katerih povprečna velikost znaša 6,9 hektarja.

2. CILJI IN STRATEGIJA SLOVENSKEGA STRATEŠKEGA NAČRTA SKP

Ključni cilj slovenske strategije je zagotoviti prehransko varnost in trajnostno proizvodnjo hrane po vsej državi. Za doseg tega cilja bo Slovenija izvedla najrazličnejše ukrepe za izboljšanje konkurenčnosti in odpornosti kmetij, obravnavala pa bo tudi prihodnje okoljske in podnebne izzive. Prizadevala si bo za skladen razvoj podeželskih območij in vzpostavljanje živahnih podeželskih skupnosti.

2.1 GOSPODARSKO TRAJNOSTNA IN PRAVIČNEJŠA SKP

Splošna donosnost slovenskega kmetijstva je nizka v primerjavi s preostalim gospodarstvom in EU. To je posledica omejevalne sestave kmetij, pri čemer veliko število manjših, nespecializiranih kmetij opravlja dejavnost predvsem za lastno porabo. Zato je ključni cilj slovenskega strateškega načrta SKP **povečati konkurenčnost in odpornost kmetij ter zagotoviti bolj ciljno usmerjen in pravičnejši sistem finančne podpore.**

Neposredna dohodkovna podpora (neposredna plačila) bo še naprej imela pomembno vlogo pri krepitvi odpornosti kmetij. Sedanji sistem neposrednih plačil bo nadomestila uvedba enotnega plačila na hektar, kar bo zagotovilo preglednejše in enotnejše obravnavanje kmetov.

Da bi dodatno prispevala k pravičnejši porazdelitvi finančne podpore, bo Slovenija uvedla t. i. prerezporeditveno plačilo, s katerim bo del denarja preusmerila z večjih na manjša kmetijska gospodarstva. V ta namen je bilo skupaj dodeljenih 5,9 % (38 milijonov EUR v obdobju 2023–2027) sredstev za neposredna plačila.

98 milijonov EUR bo porabljenih za podporo okoli 25 000 kmetom za reševanje sektorskih težav (vezana dohodkovna podpora), pri čemer bo poudarek predvsem na ekstenzivni živinoreji in beljakovinskih rastlinah za krmo in hrano. Slovenski strateški načrt SKP predvideva podporo prek sektorskih intervencij za sektorje sadja in zelenjave, vina in čebelarstva.

- Približno 76 % kmetijskih zemljišč v uporabi zajema območja z naravnimi omejitvami ali drugimi omejitvami, značilnimi za posamezno območje. Kmetije na teh območjih so upravičene do letnega plačila za nadomestilo izpada dohodka in dodatnih stroškov. Kmetije na gorskih območjih so zato osnovna skupina za podporo, v zadevne kmetije pa bo letno vloženi 58 milijonov EUR.
- Čebelarstvo je pomembna dejavnost na slovenskem podeželju, povpraševanje po ekoloških in lokalno pridelanih čebelarstvih izdelkih pa narašča. V ta namen bo načrt finančno podprl približno 800 čebelarjev pri vzdrževanju ali preusmeritvi v ekološko čebelarstvo.

2.2 OKOLJU PRIJAZNEJŠA SKP

Slovenija je svoj načrt zasnovala z mislijo na reševanje prihodnjih izzivov, povezanih z okoljem in podnebjem, v skladu z nacionalnimi in evropskimi cilji. Načrt določa **višje ambicije na področju varstva in trajnostnega upravljanja naravnih virov, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter ohranjanja biotske raznovrstnosti.**

Izhodišče so izboljšani dobri kmetijski in okoljski pogoji, ki jih morajo kmetje izpolnjevati, da bi lahko prejeli dohodkovno, kmetijsko-okoljsko in podnebno podporo. Zaradi velikega deleža trajnega travinja v Sloveniji je njegovo vzdrževanje še posebej pomembno. V primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem je dodana nova zahteva, tj. zaščita mokrišč in šotišč. Ta se bo v Sloveniji uporabljala od leta 2024, da bi zaščitili z ogljikom bogata tla.

Slovenija je za okoljske sheme rezervirala 101 milijon EUR. Gre za prakse, ki ugodno vplivajo na podnebje in okolje ter presegajo zakonske zahteve. Kmete se bo spodbujalo, da se osredotočijo na ekstenzivno travinje, zaščito tal in vode, biotsko raznovrstnost in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Slovenija je **skoraj 60 % proračuna za razvoj podeželja namenila tudi okoljskim in podnebnim ciljem.**

Slovenski načrt bo podpiral proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v kmetijstvu, kar bo kmetom omogočilo vlaganje v bioplin, biometan in geotermalne vrtine za lastne potrebe.

- Slovenija bo rezervirala 12,1 milijona EUR na leto za ohranjanje biotske raznovrstnosti, kar pomeni šestkratno povečanje sredstev SKP za biotsko raznovrstnost v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem 2015–2022.
- Slovenija si je zastavila ambiciozen cilj, da bo do leta 2027 17 % kmetijskih zemljišč v uporabi namenjenih ekološkemu kmetovanju v primerjavi s sedanjimi 10 %, s čimer bo znatno prispevala k uresničevanju ciljev zelenega dogovora EU in strategije „od vil do vilic“. 91 milijonov EUR bo porabljenih za preusmeritev v ekološko kmetovanje in njegovo ohranjanje.

2.3 SOCIALNO TRAJNOSTNA SKP

Slovenski načrt SKP daje prednost ukrepom za izboljšanje življenjskih razmer v podeželskih skupnostih. Tako bo podeželje postalo privlačnejše življenjsko okolje za mlade s potencialom za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti, kar bo omililo hitro staranje prebivalstva.

Načrt bo zajemal tudi **več kot 30 % živine z izboljšano dobrobitjo živali**. To med drugim vključuje povečanje prostora za prašiče v hlevih in obveznost, da se govedo pase vsaj 120 dni na leto. Glede na pomen živinoreje v Sloveniji bodo potekala tudi velika prizadevanja za zmanjšanje uporabe antimikrobikov. Slovenski načrt zajema ukrepe, namenjene izvajanju živalim prijaznih načinov kmetovanja in ekološkega kmetovanja.

Program LEADER bo zajemal 90 % podeželskega prebivalstva, SKP pa bo podpirala 35 lokalnih razvojnih strategij za **povečanje socialnega kapitala mladih, žensk in drugih ranljivih skupin na lokalnem podeželju**. Poleg tega bo podpirala manjše naložbe na podeželskih območjih z višjo dodano vrednostjo za območja, kot so obnova in vzpostavitev lokalnih trgov ter zmogljivosti za prodajo lokalnih in turističnih proizvodov. Slovenija bo v novem načrtu podpirala tudi pristop uravnotežene zastopanosti spolov, s čimer bo podpirala vključevanje kmetov v zagonsko podporo in olajševala dostop do nje s ciljno usmerjenim pristopom.

- Slovenija bo podpirala naložbe v prilagajanje kmetijskih gospodarstev izvajanju nadstandardnih zahtev za dobrobit živali, ogrevanju hlevov z obnovljivimi viri energije in urejanju skladiščnih zmogljivosti za hlevski gnoj, pri čemer bo 64 milijonov EUR namenjenih več kot 11 000 glavam živine.
- Slovenski strateški načrt SKP bo usmerjen v generacijsko pomladitev z ukrepi za izboljšanje poslovnih in finančnih znanj, dostopa do financiranja in spremljajočih nasvetov o prenosu in nasledstvu kmetij, pri čemer bo podporo za zagon dejavnosti prejelo skupno 3 865 mladih kmetov.

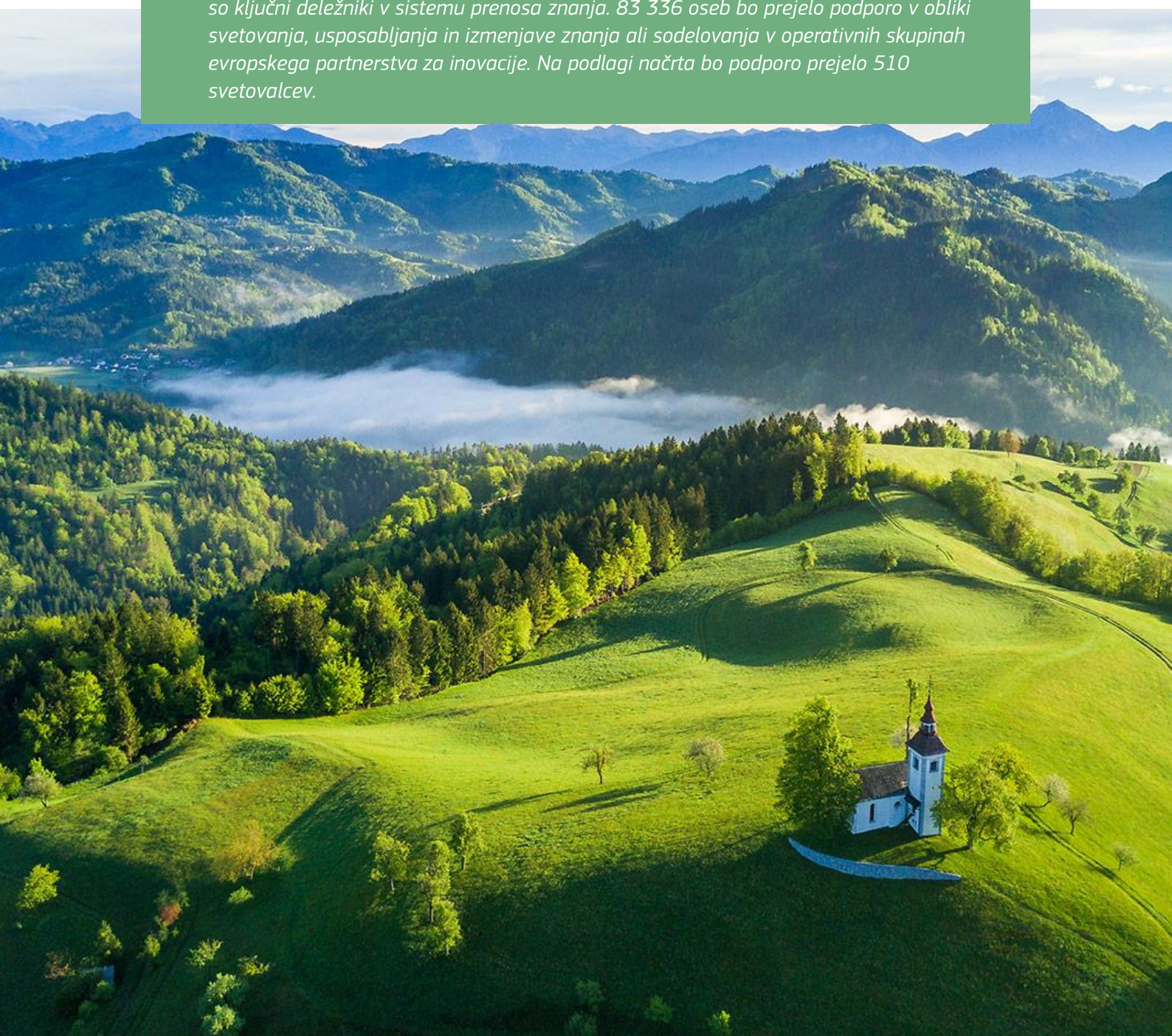
3. IZMENJAVA ZNANJA, INOVACIJE IN DIGITALIZACIJA

Slovenski načrt zagotavlja podporo za različne dejavnosti usposabljanja in svetovanja s poudarkom na prehodu na zeleno, digitalno in podnebno nevtralno kmetijstvo. Sistem znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) je namenjen učinkovitemu prenosu znanja in inovacij ter uvedbi digitalizacije, da bi se spodbujal uspešen razvoj slovenskega kmetijstva in podeželja.

Slovenija bo podpirala vzpostavitev in začetek delovanja kolektivnih oblik sodelovanja v kmetijskem in gozdarskem sektorju, s čimer bo izboljšala njune razvojne možnosti ter spodbujala kratke dobavne verige in nove tržne priložnosti.

Da bi pri potrošnikih izboljšala prepoznavnost proizvodov, zajetih v shemah kakovosti, bo Slovenija podpirala dejavnosti promocije teh proizvodov in informiranja o njih. Prispevala bo k večjemu povezovanju proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti, in k nadaljnjim dejavnostim, povezanim s skupnim trženjem in promocijo proizvodov, vključno z ekološko pridelavo.

→ *Posebna pozornost bo namenjena usposabljanju kmetijskih in gozdarskih svetovalcev, ki so ključni deležniki v sistemu prenosa znanja. 83 336 oseb bo prejelo podporo v obliki svetovanja, usposabljanja in izmenjave znanja ali sodelovanja v operativnih skupinah evropskega partnerstva za inovacije. Na podlagi načrta bo podporo prejelo 510 svetovalcev.*

4. FINANČNA PRILOGA

	Proračun EU (EUR)	Nacionalno financiranje (EUR)	Skupaj (EUR)
Neposredna plačila	657 650 260	ni relevantno	657 650 260
Sektorska podpora	23 033 114	3 227 114	26 260 228
Razvoj podeželja	550 850 959	564 321 782	1 115 172 741
Skupaj	1 231 534 333	567 548 896	1 799 083 229

Nacionalno financiranje ne vključuje dodatnega nacionalnega financiranja iz člena 146 Uredbe (EU) 2021/2115. Neposredna plačila vključujejo dodeljena sredstva za bombaž iz Priloge VIII k Uredbi (EU) 2021/2115 in odražajo morebitne prerazporeditve med stebroma. Plačila za podporo na podlagi Uredbe (EU) št. 1308/2013 niso vključena v strateški načrt države. Nacionalno financiranje sektorske podpore se nanaša samo na čebelarstvo. Razvoj podeželja odraža možne prerazporeditve med stebroma in vključuje tehnično pomoč.

SREDSTVA EU, REZERVIRANA ZA	V EUR	%
Okoljske in podnebne cilje v okviru razvoja podeželja	326 549 790	59%¹
Okoljske sheme v okviru neposrednih plačil	101 801 968	15%²
LEADER	35 542 556	6%¹
Dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podpora	38 873 376	6%²
Mlade kmete (generacijska obnova)	29 015 323	n/a³

Minimalna dodeljena finančna sredstva za podporo mladim kmetom se lahko rezervirajo v okviru neposrednih plačil in/ali razvoja podeželja. Okoljske sheme v okviru neposrednih plačil so lahko nižje od 25 %, če se uporabi možnost uporabe mehanizma rabatov v okviru razvoja podeželja v skladu s členom 97 Uredbe (EU) 2021/2115. Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora v okviru neposrednih plačil je lahko nižja od 10 % v skladu s 29. členom Uredbe (EU) 2021/2115.

¹ v primerjavi z dodelitvami za razvoj podeželja iz Priloge XI Uredbe (EU) 2021/2115

² v primerjavi z dodelitvami neposrednih plačil, določenimi v Prilogi IX Uredbe (EU) 2021/2115

³ se ne uporablja, ker je minimalni prispevek za mlade kmete določen kot absolutni znesek v Prilogi XII Uredbe (EU) 2021/2115

Več finančnih informacij je na voljo v oddelku 6 in Prilogi V slovenskega strateškega načrta SKP.

